Голові разової спеціалізованої вченої ради у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка, члену-кореспонденту НАПрН України, доктору юридичних наук, професору, завідувачці кафедри економічного права та економічного судочинства Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Рєзніковій Вікторії Вікторівні

ВІДГУК
ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА
доктора юридичних наук, професора, заступника директора з наукової роботи, завідувача відділу проблем модернізації господарського права та законодавства Державної установи «Інститут економіко-правових досліджень імені В.К. Мамутова Національної академії наук України»
Джабраілова Руслана Аятшаховича
на дисертацію Левківської Вікторії Миколаївни
на тему «Правові засади забезпечення національної економічної безпеки», подану до захисту до разової спеціалізованої вченої ради у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка
на здобуття ступеня доктора філософії у галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»

Актуальність обраної теми дослідження

Проблематика правового забезпечення економічної безпеки держави привертає увагу представників різних галузей науки і певною специфікою вирізняються наукові дослідження юридичного спрямування. Представлена дисертаційна робота охоплює низку важливих питань, відповіді на які, пропоновані дисертанткою, мають сприяти формуванню сучасної моделі правового забезпечення економічної безпеки і, особливо, воєнно-економічної безпеки України.

Як переконує виконаний шановною Вікторією Миколаївною ґрунтовний аналіз чинного законодавства України, а також вивчення емпіричних даних, що знайшло вияв у змістовній частині представленого на розгляд

КИЇВСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
Вх. № 135 н/г
«17» 04 2016 р.

дисертаційного дослідження, невирішеними залишаються проблеми, які справляють значний вплив на ефективність законодавства, що регулює національну економічну безпеку. Зокрема, невирішеними залишаються питання щодо інституційних механізмів забезпечення національної економічної безпеки, застосування окремих засобів правового забезпечення національної економічної безпеки, належного виконання Україною міжнародних зобов'язань у сфері європейської інтеграції за напрямами, дотичними до предмета наукового дослідження, та ін.

Попри вжиті з боку держави заходи щодо підвищення якості правового забезпечення національної економічної безпеки, дотепер стан законодавства відзначається фрагментарністю відповідних нормативних положень, прогалинами у регулюванні, неконкретністю змісту норм та їх суперечливістю тощо. Зазначені вище недоліки національного законодавства у досліджуваній сфері відносин, як справедливо підкреслює Левківська В.М., потребують якомога скорішого усунення, що сприятиме підвищенню ефективності законодавства, що регулює національну економічну безпеку.

Важливо відзначити і те, що на тлі недостатності досліджень проблематики правових засад національної економічної безпеки з позицій науки господарського права, особливо із врахуванням сучасних наукових підходів та концепцій, цінність представленої роботи значно збільшується.

Таким чином, дисертаційне дослідження Левківської В.М. спрямоване на поглиблення теоретичного доробку науки господарського права, а також вдосконалення правотворчої та правозастосовної практики в зазначеній сфері.

В контексті вищенаведеного обрання теми дослідження заслуговує на підтримку, адже воно є актуальним для юридичної науки та економічного життя за своїм предметом, поставленою метою, завданнями та результатами їх вирішення.

З огляду на викладене, дисертаційне дослідження є актуальним та перспективним напрямом наукового пошуку.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх новизна

Наукові положення, висновки та рекомендації, сформульовані дисертанткою, своєю переважною більшістю, є аргументованими і переконливими. При їх доведенні та обґрунтуванні авторкою використано широке коло вітчизняних і іноземних наукових джерел з господарського права, національне законодавство, міжнародні акти, проведено аналіз матеріалів судової практики, правової статистики тощо.

Джерельну базу роботи можна вважати цілком репрезентативною, оскільки дисертантка при проведенні дослідження використала значну кількість наукових та інших джерел. На особливу увагу та підтримку

заслуговують використані авторкою наукові методи, які дозволили проаналізувати окремі приклади з правозастосовної практики, що заклало підґрунтя для власних наукових положень.

Структура дисертації обумовлена поставленими завданнями та відповідає внутрішньому логічному зв'язку етапів дослідження, складається із вступу, трьох розділів, восьми підрозділів, висновків. Всі розділи та підрозділи за своїм змістом є взаємопов'язаними, взаємоузгодженими, а також засвідчують, що авторці вдалося виконати поставлені завдання та досягти мети дослідження.

У дисертації матеріал викладено юридично грамотно і логічно. Ведення наукової дискусії відзначається поміркованою коректністю і аргументованістю. Під час доведення власної позиції дисертантка дотримується академічної етики.

Методологічну основу дослідження склали загальнонаукові методи пізнання та спеціальні методи юридичної науки, а саме діалектичний, історичний, порівняльно-правовий, структурно-функціональний, аналізу та синтезу тощо. Використання зазначених методів дозволило авторці обґрунтувати нові та доопрацювати існуючі теоретико-прикладні положення щодо правових засад забезпечення національної економічної безпеки.

Наукова новизна результатів дисертації, яка відображена в тих висновках, положеннях, пропозиціях, що виносяться на захист, полягає в тому, що представлена робота є комплексним, системним господарсько-правовим дослідженням найбільш важливих з теоретичної та практичної точок зору проблем правового забезпечення національної економічної безпеки.

Заслуговують на підтримку наукові положення, які склали основу новизни дисертаційного дослідження. Так, здобувачкою *вперше* визначено історичні етапи розвитку концепції національної економічної безпеки у світі та їхні характерні риси, визначено складові частини системи національної економічної безпеки, напрями оновлення Стратегії економічної безпеки України, обґрунтовано правову природу санкцій в контексті Закону «Про санкції» та міжнародних санкційних режимів як регулятивних обмежувальних заходів, визначено етапи правового забезпечення економічної безпеки ЄС.

Поряд з положеннями, що представлені у рубриці «вперше», новизною характеризуються і положення, в яких Левківська В.М. пропонує удосконалити положення або розвинути певні твердження, тези, пропозиції чи висновки.

Так, серед наукових положень, *удосконалення* яких запропоновано авторкою, слушними слід визнати авторські висновки щодо класифікації загроз національній економічній безпеці шляхом систематизації, уточнення змісту класифікаційних критеріїв та застосування нових критеріїв структури та рівня впливу; визначення поняття національної економічної безпеки шляхом включення правових аспектів до його визначення; розуміння

правових засобів забезпечення економічної безпеки шляхом уточнення, що це спеціалізовані засоби, головною метою яких є саме вплив на стан забезпеченості економічної безпеки, виділення нових критеріїв класифікації таких засобів; поділу органів державної влади, що забезпечують національну економічну безпеку, на групи шляхом формулювання критеріїв цього поділу залежно від ролі, яку державний орган відіграє в такому правовому забезпеченні; обґрунтування концепції майбутнього закону України про скринінг прямих іноземних інвестицій шляхом визначення його ключових елементів.

Заслуговують на підтримку слушні пропозиції авторки, які отримали закріплення у категорії «Дістали подальшого розвитку», а саме щодо: історичних етапів розвитку концепції національної економічної безпеки в Україні шляхом систематизації, уточнення таких етапів, виділення їхніх характерних рис та нового сучасного (інтеграційного) етапу; кола суб'єктів та об'єктів національної економічної безпеки; визначення воєнно-економічної безпеки; напрямів удосконалення правового статусу Ради національної безпеки України; удосконалення правового статусу Бюро економічної безпеки України шляхом посилення міжнародної експертизи та кращого врахування інтересів бізнесу; правового статусу Ради бізнес-омбудсмена; основних напрямів узгодження законодавства України з *acquis* ЄС у сфері економічної безпеки.

Вищенаведені наукові положення є обґрунтованими та заслуговують на підтримку.

Дисертаційне дослідження Левківської В.М. виконане на кафедрі економічного права та економічного судочинства Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка у межах бюджетних науково-дослідних тем: «Удосконалення нормативно-правового забезпечення сталого правосуддя у світлі євроінтеграційних прагнень України» (0124U003063) на 2020 – 2024 роки та «Правове забезпечення сталого розвитку економіки України в умовах євроінтеграції» (0124U003297) на 2024 – 2029 роки.

Дисертаційна робота за своїм змістом та формою відповідає встановленим нормативним вимогам, профілю спеціальності 081 «Право».

Висновки дисертантки з огляду на розвиток наукових досягнень і практичних напрацювань є цілком обґрунтованими. Рекомендації, запропоновані в роботі, можуть бути використані у науково-дослідній сфері, правотворчій діяльності, правозастосовній діяльності та навчальному процесі.

Слід підкреслити, що аналіз змісту анотації засвідчує її відповідність основним положенням, які викладено в тексті дисертації. Вона є узагальненим коротким викладом основного змісту дисертаційного дослідження. Дисертанткою стисло окреслено основні результати дослідження та наведено положення наукової новизни.

Анотація відповідає вимогам, встановленим пунктом 2 Вимог до оформлення дисертації, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40.

Повнота викладу наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, в наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації

Результати дисертаційного дослідження викладено у 13 наукових працях, з-поміж яких 6 наукових статей у наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України з присвоєнням категорії «Б», та 7 публікацій за матеріалами науково-практичних конференцій.

Опубліковані наукові праці повною мірою відображають основні аспекти дисертаційного дослідження. Можна дійти висновку про оригінальність, самостійність і наукову новизну рецензованої роботи, використання авторкою власних підходів до розв'язання цілої низки питань.

Відсутність порушення академічної доброчесності

З аналізу змісту тексту дисертації вбачається дотримання дисертанткою вимог академічної доброчесності. Дисертація Левківської В.М. містить посилання на згадані авторкою у тексті джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримано вимоги законодавства про авторське право.

У рецензованому дисертаційному дослідженні не виявлено ознак академічного плагіату, фальсифікації та інших порушень, що могли б поставити під сумнів самостійний характер виконаного авторкою дослідження.

Разом з тим, ***деякі висновки та пропозиції, сформульовані Левківською В.М.*** в дисертаційному дослідженні «Правові засади забезпечення національної економічної безпеки», ***потребують додаткового наукового обґрунтування або можуть слугувати предметом наукової дискусії, а саме:***

1. Поділяючи авторський підхід та логіку викладення думки щодо структурування системи національної економічної безпеки із виокремленням вертикальної, горизонтальної та функціональної структури, водночас інтегрування у вертикальну структуру економічної безпеки ЄС видається передчасним, оскільки Україна перебуває на стадії адаптації національного законодавства до права ЄС і, відповідно, процес євроінтеграції ще триває.

2. Підтримуючи пропонований шановною Вікторією Миколаївною поділ органів державної влади, що забезпечують національну економічну безпеку, на три групи, як-то органи загальної компетенції, органи спеціальної

компетенції, органи підтримуючої компетенції, вбачається, що окремого згадування та врахування у авторській класифікації потребують галузеві центральні органи державної виконавчої влади, які також дотичні до вирішення низки питань, що мають прямий чи опосередкований зв'язок із національною економічною безпекою.

3. Визнаючи обґрунтованими міркування дисертантки про те, що за сучасних умов значною є роль правових засобів, спрямованих на забезпечення воєнно-економічної безпеки як виду національної економічної безпеки, вбачається, що було б за доцільне приділити увагу спеціальним правовим режимам господарювання, на прикладі Дефенс Сіті, регулятивний потенціал яких є істотним для стимулювання економіки та забезпечення критичних потреб в умовах правового режиму воєнного стану.

Разом з тим, висловлені зауваження не заперечують та не спростовують концептуальних положень дисертаційного дослідження Левківської В.М., а тому не впливають на його загальну позитивну оцінку.

Висловлені зауваження свідчать про науковий інтерес, слугують підставою для дискусії, що підвищує якість дослідження та позитивно впливає на високий науково-теоретичний рівень роботи. Дисертація, підготовлена Левківською В.М., є самостійною кваліфікаційною науковою працею, виконана дисертанткою особисто, містить нові науково обґрунтовані результати теоретичного і практичного спрямування, що мають істотне значення для галузі знань 08 «Право» та вирішують наукове завдання, що полягало в обґрунтуванні нових і доопрацюванні існуючих науково-теоретичних положень щодо правових засад забезпечення національної економічної безпеки, розробленні пропозицій щодо удосконалення законодавства України з цих питань. Результати дисертації дістали втілення у відповідних наукових публікаціях, що підтверджують особистий внесок дисертантки в розвиток юридичної науки, в цілому, та науки господарського права, зокрема, характеризуються єдністю змісту.

ЗАГАЛЬНИЙ ВИСНОВОК

Дисертація Левківської Вікторії Миколаївни «Правові засади забезпечення національної економічної безпеки» за своїм змістом, актуальністю, новизною одержаних результатів є самостійною завершеною науковою роботою, що містить суттєві положення для розвитку науки господарського права. Робота виконана на достатньо високому теоретичному рівні, її зміст повною мірою розкриває тему дослідження. Наукові положення, висновки та рекомендації, що виносяться на захист, загалом є належним чином аргументованими, достовірними і новітніми. Дослідження має і практичну спрямованість, оскільки містить низку конкретних пропозицій щодо

удосконалення чинного господарського законодавства, а також пропозиції щодо правозастосування.

Дисертація «Правові засади забезпечення національної економічної безпеки» є комплексним дослідженням за відповідним науковим напрямом і відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 № 261 (зі змінами), Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 № 44 (зі змінами), а її авторка – **Левківська Вікторія Миколаївна** – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії у галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Офіційний опонент:
доктор юридичних наук, професор,
заступник директора з наукової роботи,
завідувач відділу проблем модернізації
господарського права та законодавства
Державної установи «Інститут економіко-правових
досліджень імені В.К. Мамутова
Національної академії наук України» Руслан ДЖАБРАЇЛОВ

Підпис доктора юридичних наук, професора
Джабраїлова Руслана Аятшаховича підтверджую:

Начальник відділу кадрів
Державної установи «Інститут економіко-правових
досліджень імені В.К. Мамутова
Національної академії наук України»,
кандидат юридичних наук Анастасія ВОЛКОВА

Державна установа «Національна академія наук України» «Інститут економіко-правових досліджень імені В.К. Мамутова» Ідентифікаційний код 13530946 Україна, м.Київ
ВІДДІЛ КАДРІВ

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
Вх. № 135 н/г
«12» 04 2016 р.